Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

14. listopadu 2013 *

„Řízení o předběžné otázce — Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Bruselská úmluva — Soudní spolupráce v občanských věcech — Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 5 bod 1 písm. b) — Soudní příslušnost — Zvláštní příslušnost — Smluvní věci — Pojem ‚poskytování služeb' — Smlouva o skladování"

Ve věci C-469/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Handelsgericht Wien (Rakousko) ze dne 17. září 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 22. října 2012, v řízení

Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH

proti

Olbrich Transport und Logistik GmbH,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení M. Juhász, předseda senátu, A. Rosas (zpravodaj) a D. Šváby, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH M. Stögererem, Rechtsanwalt,

— za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,

— za řeckou vládu S. Chala a L. Kotroni, jako zmocněnkyněmi,

— za Evropskou komisi M. Wilderspinem a W. Bogensbergerem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, vydat usnesení s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

* Jednací jazyk: němčina.

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 5 bodu 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností založenou podle rakouského práva Krejci Lager & Umschlagbetriebs GmbH (dále jen „Krejci Lager“) a společností založenou podle německého práva Olbrich Transport und Logistik GmbH (dále jen „Olbrich Transport“), ve věci zaplacení ceny požadované za skladování zboží na určitém místě ve Vídni (Rakousko).

Právní rámec

Bruselská úmluva

3 Článek 5 bod 1 Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění Úmluvy ze dne 29. listopadu 1996 o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království (Úř. věst. 1997, C 15, s. 1, dále jen „Bruselská úmluva“) stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být v jiném smluvním státě žalována,

1) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn [...]“ (*neoficiální překlad*)

Nařízení č. 44/2001

4 Bod 11 odůvodnění nařízení č. 44/2001 zní takto:

„Pravidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, a musí být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska. [...]“

5 Bod 12 odůvodnění nařízení č. 44/2001 uvádí:

„Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti.“

6 Bod 19 odůvodnění nařízení č. 44/2001 zní takto:

„Musí být zajištěna návaznost mezi Bruselskou úmluvou a [...] nařízením a musí být za tímto účelem stanovena přechodná ustanovení. Stejná potřeba návaznosti platí, pokud jde o výklad Bruselské úmluvy Soudním dvorem [...]“

7 Pravidla pro určení příslušnosti upravená nařízením č. 44/2001 jsou uvedena v jeho kapitole II, která je tvořena články 2 až 31.

8 Článek 2 odst. 1 oddílu 1, který je nadepsán „Obecná ustanovení“ a je součástí uvedené kapitoly II nařízení č. 44/2001, stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

9 Článek 3 odst. 1 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

10 Článek 5 oddílu 2, který je nadepsán „Zvláštní příslušnost“ a je obsažen v téže kapitole II nařízení č. 44/2001, stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována,

1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn;

b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

— v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

— v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytovány,

c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a) [...]“

11 Článek 22 oddílu 6, který je nadepsán „Výlučná příslušnost“ a je obsažen v uvedené kapitole II nařízení č. 44/2001, stanoví:

„Bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost:

1) pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází. [...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

12 Společnost Krejci Lager, která má sídlo ve Vídni, podala žalobu k Bezirksgericht für Handelssachen Wien (obvodní soud pro obchodní věci ve Vídni), kterou se domáhala, aby jí společnost Olbrich Transport, která má sídlo v Gornau (Německo), zaplatila částku odpovídající ceně za skladování zboží uskladněného na místě, jehož je vlastníkem a jež se nachází ve Vídni. Tato částka se týkala období mezi čtyřicátým a padesátým druhým kalendářním týdnem roku 2008. Odvolatelka stanovila cenu za skladování na 325 eur.

13 Bezirksgericht für Handelssachen Wien rozhodl, že je z hlediska mezinárodního práva nepříslušný a žalobu odmítl. Tento soud měl za to, že tato žaloba měla být v souladu s čl. 5 bodem 1 nařízení č. 44/2001 podána k soudu místa, kde měl být sporný závazek splněn. Tento závazek podle tohoto soudu zahrnoval zaplacení ceny za skladování, která představuje peněžitý dluh odpovídající nároku, na němž je založena žaloba.

14 Podle téhož soudu prvního stupně musí být takové peněžité dluhy, jako je dluh, o který se jedná v původním řízení, podle rakouského práva kvalifikovány jako „odnosné dluhy“ („Schickschulden“) a jsou splatné v místě bydliště nebo sídla dlužníka. Tento soud má tedy za to, že se „míst[o], kde závazek, o nějž se jedná, [...] měl být splněn“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001, nachází v Německu, a proto rakouské soudy nejsou příslušné k rozhodování o sporu v původním řízení.

15 Odvolatelka v původním řízení podala odvolání proti tomuto rozhodnutí k Handelsgericht Wien (obchodní soud ve Vídni), přičemž tvrdila, že čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 není použitelný na skutkové okolnosti věci v původním řízení. Podle ní je smlouva o skladování smlouvu o poskytování služeb. Tvrdí, že v souladu s čl. 5 bodem 1 písm. b) tohoto nařízení je proto místem plnění takové smlouvy místo, kde byla služba poskytnuta. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že odpůrkyně v původním řízení naopak tvrdí, že smlouva o skladování implikuje nikoli poskytování služeb, nýbrž dání k dispozici určitého prostoru.

16 Předkládající soud uvádí, že v řízení, v němž se jedná o méně než 5 000 eur, rozhoduje v posledním stupni. Má však za to, že odpověď na otázku výkladu unijního práva není natolik zřejmá, aby o ní nebylo možné rozumně pochybovat.

17 Za těchto podmínek se Handelsgericht Wien rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je smlouva o skladování zboží smlouvou o ‚poskytování služeb‘ ve smyslu čl. 5 [bodu] 1 písm. b) nařízení […] č. 44/2001 […]?“

K předběžné otázce

18 Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že pokud lze odpověď na položenou předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury nebo pokud o této odpovědi nelze rozumně pochybovat, může Soudní dvůr kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním. Soudní dvůr má za to, že je třeba použít toto ustanovení na projednávanou věc.

19 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že smlouva o skladování zboží je smlouvou o poskytování služeb ve smyslu tohoto ustanovení.

20 Úvodem je třeba připomenout, že čl. 5 bod 1 nařízení č. 44/2001 obsahuje pravidlo o zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech. Založení uvedené zvláštní příslušnosti, jejíž uplatnění závisí na volbě žalovaného a jež doplňuje o zásadu založenou na místě bydliště nebo sídla žalovaného, je v určitých přesně vymezených případech odůvodněno existencí úzkého spojení mezi sporem a soudem, který může o sporu rozhodnout (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. července 2009, Rehder, C-204/08, Sb. rozh. s. I-6073, bod 32).

21 Je třeba uvést, že podle judikatury Soudního dvora platí, že žalobce má nárok, aby jeho spor projednal soud místa plnění smlouvy i tehdy, jestliže je vznik smlouvy, na níž je žaloba založena, mezi účastníky řízení sporný (v tomto smyslu viz Bruselská úmluva, rozsudek ze dne 4. května 1982, Effer, 38/81, Recueil, s. 825, bod 8).

22 Pokud je u sporné smlouvy charakteristickým závazkem prodej zboží nebo poskytování služeb, čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 stanoví, že osoba, která má bydliště nebo sídlo na území některého členského státu, může být na základě takové smlouvy žalována u soudu místa v jiném členském státě, kde závazek, kterým se vyznačuje uvedená smlouva, byl nebo měl být splněn. Pokud jde tedy o místo

plnění závazků vyplývajících ze smluv o poskytování služeb, definuje uvedené nařízení ve svém čl. 5 bodě 1 písm. b) druhé odrážce samostatně tohoto hraničního určovatele v zájmu posílení cílů, jimiž jsou sjednocení pravidel o soudní příslušnosti a předvídatelnost (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Rehder, body 33 a 36, jakož i rozsudek ze dne 11. března 2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger, C-19/09, Sb. rozh. s. I-2121, body 23 a 26).

23 Z informací, které předal předkládající soud Soudnímu dvoru, vyplývá, že smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, se týká skladování zboží. Předkládající soud zejména uvádí, že musí vyřešit problém své mezinárodní příslušnosti v situaci, v níž bylo zboží odpůrkyně v původním řízení, kterou je německá společnost, uskladněno na určitém místě v Rakousku.

24 Je třeba se zabývat otázkou, zda skladování zboží je „poskytováním služeb“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení č. 44/2001, k tomu, aby možné zjistit, zda se toto ustanovení vztahuje na takovouto situaci.

25 Je nutno konstatovat, že tomu tak je.

26 Je totiž třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora platí, že pojem „služby“, uvedený v čl. 5 bodě 1 písm. b) druhé odrážce nařízení č. 44/2001, implikuje přinejmenším to, že strana, která je poskytuje, vykonává určitou činnost za úplatu (rozsudek ze dne 23. dubna 2009, Falco Privatstiftung a Rabitsch, C-533/07, Sb. rozh. s. I-3327, bod 29).

27 Jak uvádějí ve svých písemných vyjádřeních rakouská a řecká vláda, jakož i Evropská komise, je třeba v tomto ohledu uvést, že u smlouvy o skladování je převažujícím prvkem skutečnost, že skladovatel se zaváže uskladnit dotčené zboží na účet druhé smluvní strany. Tento závazek tak implikuje určitou činnost spočívající přinejmenším v přijetí zboží, jeho uchovávání na bezpečném místě a jeho předání druhé smluvní straně v náležitém stavu.

28 Pokud jde o argument, že předmětem dotčené smlouvy byl pouhý pronájem prostoru, je třeba uvést, že v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, který je založen na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, spadá posouzení skutkových okolností věci do pravomoci vnitrostátního soudu. Zvláště platí, že Soudí dvůr je oprávněn rozhodovat o výkladu nebo platnosti aktů pouze na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud (rozsudky ze dne 8. května 2008, Danske Svineproducenter, C-491/06, Sb. rozh. s. I-3339, bod 23, jakož i ze dne 10. listopadu 2011, X a X BV, C-319/10 a C-320/10, bod 29).

29 Podle informací, které vyplývají z předkládacího rozhodnutí, se přitom smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, týká nikoliv pronájmu prostor, nýbrž skladování zboží. Kromě toho, že Soudnímu dvoru nepřísluší zpochybňovat toto skutkové posouzení, je třeba dále uvést, že soudní příslušnost u tohoto prvního typu smluv je každopádně upravena v čl. 22 bodě 1 nařízení č. 44/2001, který se týká výlučné příslušnosti ve věcech, jejichž předmětem je nájem nemovitostí (pokud jde o Bruselskou úmluvu, viz rozsudky ze dne 15. ledna 1985, Rösler, 241/83, Recueil, s. 99, bod 24, jakož i ze dne 26. února 1992, Hacker, C-280/90, Recueil, s. I-1111, bod 10) a podle něhož jsou příslušné soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází.

30 S ohledem na výše uvedené je tedy třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že taková smlouva o skladování zboží, jako je smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, je „smlouvou o poskytování služeb“ ve smyslu tohoto ustanovení.

K nákladům řízení

31 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

Článek 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že taková smlouva o skladování zboží, jako je smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, je „smlouvou o poskytování služeb“ ve smyslu tohoto ustanovení.

Podpisy.